

Sygn. akt I CZ 92/18

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorzczak

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku W. P.
przy uczestnictwie M. P.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 16 listopada 2018 r.,
zażalenia uczestniczki postępowania
na postanowienie Sądu Okręgowego w R.
z dnia 27 kwietnia 2018 r., sygn. akt V Ca (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w R. odrzucił skargę kasacyjną uczestniczki postępowania M. P. od postanowienia tego Sądu z dnia 23 stycznia 2018 r. i umorzył postępowanie wywołane wnioskiem uczestniczki o zwolnienie od obowiązku uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej oraz wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia roszczenia.

Przyczyną odrzucenia skargi kasacyjnej było stwierdzenie, że wskazana przez skarżącą wartość przedmiotu zaskarżenia jest zawyżona, przekracza wartość przedmiotu zaskarżenia wskazaną w apelacji uczestniczki (97.701 zł) i nie sięga

rzeczywiście granicy 150.000 zł, od której zgodnie z art. 519¹ § 2 k.p.c. dopuszczalna jest skarga kasacyjna w sprawach o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami.

W zażaleniu na to postanowienie uczestniczka, domagając się jego uchylecia, zarzuciła naruszenie art. 519¹ § 2 k.p.c. wskazując, że zaskarżyła postanowienie Sądu pierwszej instancji w całości, a kwoty 97.701 zł nie można traktować jako wartości przedmiotu zaskarżenia w rozumieniu art. 519¹ § 2 k.p.c., gdyż *de facto* podana w apelacji kwota stanowiła oczywistą omyłkę pisarską, a rzeczywista wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 195.402 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, w sprawach działowych, do których należą sprawy o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, wartością przedmiotu zaskarżenia nie jest wartość całego dzielonego majątku, ale wartość interesu majątkowego, którego dotyczy zaskarżenie. Z reguły nie może ona przekraczać wartości udziału w majątku wspólnym uczestnika wnoszącego skargę kasacyjną nawet, gdy orzeczenie zaskarżono w całości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, nie publ. i z dnia 13 stycznia 2017 r., III CZ 61/16, nie publ.). Wyjątek od tej zasady zachodzi, gdy skarżący podważa zasadę podziału, objęcie lub nieobjęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60, z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZ 88/06, nie publ., z dnia 24 lipca 2008 r., IV CZ 53/08, nie publ., z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, nie publ., z dnia 1 czerwca 2011 r. II CZ 27/11, nie publ., i z dnia 18 marca 2015 r., I CZ 22/15, nie publ.).

Wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji, ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2008 r., IV CZ 53/08, nie publ., z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15, nie publ.,

z dnia 18 marca 2015 r., III CSK 419/14, nie publ., z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, nie publ., i z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, nie publ.).

W odniesieniu do postanowienia sądu drugiej instancji, którym oddalona została częściowo apelacja skarżącego, wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną może być jedynie niższa niż w apelacji; nie jest natomiast możliwe określenie jej na kwotę wyższą. Założenie to może podlegać wyjątkom w sytuacji, gdy apelacja została złożona nie tylko przez uczestnika, ale także przez wnioskodawcę lub wartość przedmiotu zaskarżenia została określona w apelacji wadliwie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2014 r., III CZ 11/14, nie publ. i z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, nie publ.).

Sytuacja taka wystąpiła w rozpoznawanej sprawie. Sąd pierwszej instancji ustalił, że w skład majątku wspólnego wchodzi działka 393/41 o wartości 44.369 zł, własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego położonego w D. przy ul. W. o wartości 151.033 zł, a udziały byłych małżonków w majątku wspólnym są równe. Przyznał uczestniczce spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu i zaliczył na jej udział kwotę 44.369 zł, jako wartość działki nr 393/41. W konsekwencji zasądził od skarżącej na rzecz wnioskodawcy spłatę w kwocie 97.701 zł odpowiadającą $\frac{1}{2}$ wartości majątku wspólnego (195.402 zł).

W apelacji uczestniczka zakwestionowała zaliczenie do majątku wspólnego działki nr 393/41, oraz ustalenie że uczestnicy mają równe udziały w majątku wspólnym, twierdząc, że powinny być one ustalone w proporcji 90% i 10%. Wartość przedmiotu zaskarżenia, nie zakwestionowana przez sądy obu instancji, została w apelacji oznaczona na kwotę 97.701 zł (k. 361) i nie była wynikiem oczywistej omyłki pisarskiej, lecz odpowiadała wysokości zasądzonej na rzecz wnioskodawcy spłaty.

Nie sposób jednak nie dostrzec, że wartość ta została wskazana wadliwie. Wartość interesu skarżącej w postępowaniu apelacyjnym sprowadzała się do kwoty 104.782 zł, na którą składała się wartość działki nr 393/4 (44.369 zł), która zdaniem uczestniczki stanowi jej majątek osobisty (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., II CZ 64/17, nie publ.), oraz kwoty 60.413,20 zł odpowiadającej wartości w 40% spółdzielczego prawa do lokalu

mieszkalnego o wartości 151.033 zł. Uczestniczka nie kwestionowała, że prawo to wchodzi do majątku wspólnego, nie negowała przyznania jej tego składnika majątku wspólnego, ani tego, że na jej udział zaliczono $\frac{1}{2}$ wartości tego prawa (75.516,50 zł). Twierdziła jedynie, że rozliczenie w tym zakresie powinno odbyć się w proporcji 90% na jej rzecz i 10% na rzecz wnioskodawcy, z uwagi na zgłoszenie żądania ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.

W przypadku gdy skarżący podważa wysokość udziałów w majątku wspólnym, wartością jego interesu majątkowego jest różnica między wartością jego udziału w tym majątku w wysokości ustalonej w zaskarżonym orzeczeniu, a jego wartością w wysokości odpowiadającej jego żądaniu (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2014 r., II CZ 16/14, nie publ. i z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, nie publ.). W takiej sytuacji wartość przedmiotu zaskarżenia nie stanowiła kwoty 135.929,70 zł, tj. 90% wartości żadanego udziału we współwłasności lokalu mieszkalnego o wartości 151.033 zł, a jedynie 40% tej wartości, czyli wskazaną wyżej kwotę 60.413,20 zł.

Wartość przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym wyznacza zakres zarzutów skarżącej, ograniczających jej interes majątkowy do wartości nieuwzględnionych w rozstrzygnięciu. Mimo uwzględnienia w części apelacji uczestniczki jej interes majątkowy w zaskarżeniu orzeczenia Sądu drugiej instancji pozostał bez zmian, korekta orzeczenia Sądu pierwszej instancji sprowadzała się bowiem do przydzielenia uczestniczce działki nr 393/41 wobec uznania, że nie jest wystarczające jedynie zwiększenie ogólnej wartości majątku wspólnego o wartość tej działki. W skardze kasacyjnej uczestniczka, skarżąc postanowienie Sądu drugiej instancji w całości, kwestionowała zaliczenie do majątku wspólnego działki nr 393/41 oraz ustalenie równych udziałów w majątku wspólnym, czego efektem było przyjęcie, że powinna spłacić wnioskodawcę w zakresie własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego w zakresie połowy wartości tego prawa (75.516,50 zł), w sytuacji, gdy zdaniem skarżącej spłata powinna być ograniczona jedynie do 10% (15.103,30 zł) z kwoty 151.033 zł, jako efekt ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.

W takim stanie rzeczy wskazanie jako wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej kwoty 195.402 zł odpowiadającej wartości działki 393/41 (44.369 zł) oraz wartości wchodzącego w skład majątku wspólnego spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu (151.033 zł) jest oczywiście nieprawidłowe. Skarżąca nadal bowiem kwestionuje zaliczenie do majątku wspólnego działki 393/41 (44.369 zł) oraz nie kwestionuje, że własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu (151.033 zł) wchodzi w skład majątku wspólnego, przydzielenia jej tego składnika majątku oraz nieobjęcie obowiązkiem spłaty na rzecz wnioskodawcy połowy jego wartości (75.516,50 zł). W tym zakresie uczestniczka neguje jedynie, że ma obowiązek spłaty kwoty 60.413,20 zł (40% wartości spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu) uznając, że udział wnioskodawcy w majątku wspólnym wynosi tylko 10% (15.103,30 zł).

Łącznie zatem wartość przedmiotu zaskarżenia odpowiada sumie kwot 44.369 zł oraz 60.413,20 i wynosi 104.782. Skarżąca, określając ją na kwotę 195.402 zł odpowiadającą wartości całego dzielonego majątku, błędnie wlicza do wartości przedmiotu zaskarżenia 50% wartości spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, mimo że nie kwestionuje przydzielenia jej tego składnika majątku wspólnego, ani tego, że obowiązkiem spłaty nie zostało objęte 50% wartości tego prawa (75.516,50 zł). Ponadto do wartości tej wlicza kwotę 15.103,30 zł odpowiadającą 10% wartości spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, mimo że domaga się ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym w proporcji 90% i 10%, a nie ustalenia, że wnioskodawca nie przyczynił się do powstania majątku wspólnego w żadnym zakresie. W rezultacie wartość przedmiotu zaskarżenia wskazana w skardze kasacyjnej została przekroczona o kwotę odpowiadającą 60% wartości spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu (90.619,80 zł), gdy kwestionowana jest jedynie spłata odpowiadająca 40% wartości tego prawa (60.413,20).

Wobec tego, że wartość przedmiotu zaskarżenia nie może być podana dowolnie, tak aby uzyskać prawo do wniesienia skargi kasacyjnej, a rzeczywista wartość przedmiotu zaskarżenia (104.782) nie przekracza progu, o którym mowa w art. 519¹ § 2 k.p.c., zaskarżone postanowienie, mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu.

Z przytoczonych względów, zażalenie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

aj